

Robert Borkowski

dr hab. prof. nadzw., Krakowska Akademia
im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego

Stanisław J. Rysz, *Ostrzeżenie, alarmowanie, powiadamianie ratunkowe*

[Wydawnictwo Difin, Warszawa 2017, ss. 184]

Problematyka wzywania pomocy i przekazywania informacji o wypadkach była dotychczas traktowana w polskim piśmiennictwie marginalnie, jako jedno z wielu zagadnień związanych z funkcjonowaniem służb ratowniczych – wydawała się zapewne czymś oczywistym i chyba niezbyt godnym refleksji naukowej w postaci odrębnej publikacji książkowej. Stanisław J. Rysz, autor pionierskiej w nauce polskiej monografii, udowadnia, że tak nie jest. Już lektura słownikowych definicji podstawowych kategorii pojęciowych unaocznia funkcjonowanie całego spektrum problemowego, którego istnienia nie zawsze jesteśmy świadomi, np. powiadamianie oznacza „dawanie komuś znać”, a więc – przekazywanie wiadomości. Ostrzeżenie z kolei to zwracanie komuś uwagi na występujące niebezpieczeństwo. Alarmowanie wreszcie to zawiadomienie o groźącym niebezpieczeństwie lub sytuacji wymagającej natychmiastowej interwencji albo też ostrzeżenie przed jakimś zjawiskiem, które jest, co oczywiste, groźne, niepokojące i wymagające interwencji.

W pierwszym rozdziale książki autor prezentuje kwestie definiowania bezpieczeństwa i jego wymiarów oraz klasyfikacje możliwych zagrożeń. Dużo uwagi poświęca rozróżnieniu na zagrożenia o postępującej materializacji oraz zagrożenia o przebiegu nagłym. Są to zagadnienia znane i wielokrotnie już prezentowane w piśmiennictwie

naukowym, zatem do zasadniczej materii książki nie wnoszą niczego nowego. Autor opracował je dobrze i w sposób klarowny, pojawia się jednak pytanie, czy było to konieczne. Problem wykracza poza niniejszą recenzję, a związany jest ze statusem nauk o bezpieczeństwie, które są dyscypliną *in statu nascendi*. Autorzy prac poświęconych rozmaitym kwestiom bezpieczeństwa zamieszczają zazwyczaj w pierwszych partiach swych publikacji ogólne rozważania dotyczące definiowania bezpieczeństwa oraz klasyfikowania zagrożeń. A przecież w pozostałych naukach społecznych nie stosuje się tego rodzaju, szkolnych w swej istocie, praktyk, np. autorzy rozpraw z zakresu nauk prawnych nie rozpoczynają ich od definiowania prawa i jego rodzajów ani społeczeństwa.

Rozdział drugi autor rozpoczyna od zaprezentowania podstaw prawnych powiadamiania, ostrzegania i alarmowania, a następnie omawia ostrzeganie i alarmowanie w zarządzaniu bezpieczeństwem publicznym oraz w wymiarze codziennym, dając rozliczne przykłady systemów ostrzegania i alarmowania ludności. Opisuje Krajowy System Wykrywania Skażeń i Alarmowania, Regionalny System Ostrzegania – RSO oraz Krajowy System Ostrzegania. Istotną rolę odgrywają miejscowe systemy informacyjne oraz lokalne systemy monitoringu i ostrzegania, zwłaszcza przed zagrożeniem powodziowym.

Rozdział trzeci jest w całości poświęcony kwestiom z zakresu powiadamiania ratunkowego. Autor zarysowuje podstawy prawne i obszary regulacji powiadamiania ratunkowego, by następnie przejść do opisu sytuacji wzywania pomocy w sytuacji zagrożenia i przebiegu zgłoszenia alarmowego. Jako następne omawia cechy funkcjonowania dyspozytorskiego, operatorskiego oraz dyspozytorsko-operatorskiego sposobu obsługi zgłoszeń alarmowych, po czym przedstawia kwestię określania pozycji zdarzenia poprzez pozycjonowanie za pomocą systemu GPS oraz stacji bazowych GSM, a także pozycjonowanie telefonów stacjonarnych. W kolejnych partiach tekstu zaprezentowany zostaje System Powiadamiania Ratunkowego, w tym telekomunikacyjny mechanizm powiadamiania, funkcjonowanie Centrum Powiadamiania Ratunkowego oraz praca operatorów numerów alarmowych wraz z techniczną stroną zagadnienia. Autor zwraca uwagę na kwestie powiadamiania ratunkowego osób niesłyszących oraz osób w podeszłym wieku. Daje przykłady dobrych praktyk, wskazując proste w istocie i nowoczesne rozwiązanie obsługi zgłoszeń alarmowych przez SMS.

Rozdział czwarty zawiera zwięzły opis podmiotów ratownictwa w Polsce, autor charakteryzuje zatem krajowy system ratowniczo-gaśniczy (KSRG), Państwowe Ratownictwo Medyczne (PRM), Państwową Straż Pożarną, społeczne podmioty ratownicze, w tym Ochotnicze Straże Pożarne, Polski Czerwony Krzyż, Górskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe oraz Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe. Omawia również inne organizacje i formy ratownictwa, jak np. STORAT – zespoły ratowników z psami, motocyklowe formacje ratowników, ratownicy na rowerach, a także zastosowanie CB-radia w ratownictwie. To dobrze zredagowane kompendium wiedzy o formacjach ratowniczych, a także ich możliwościach technicznych i logistycznych oraz przestrzennych obszarach działania.

W rozdziale piątym autor omawia zagadnienie informacyjnej triady bezpieczeństwa, wskazując funkcjonowanie całego łańcucha zależności oraz pisząc o możliwościach automatyzacji w powiadamianiu ratunkowym, czyli o rozwiązaniach e-Call. Zagadnienia te omówione są na zaledwie pięciu stronach, ta część pracy nie powinna

więc stanowić osobnego rozdziału lecz podrozdział. Zamykający książkę dziewięciostronicowy rozdział szósty stanowi podsumowanie całości rozważań – zawiera bilans zalet i wad obecnego systemu powiadamania ratunkowego oraz rekomendacje odnoszące się do jego ewolucji. Całości dopełnia siedmiostronicowa bibliografia złożona z siedemnastu pozycji książkowych oraz dziesięciu artykułów naukowych, niezwykle obszerna jest natomiast licząca blisko pięć stron netografia. Bibliografię zamyka wykaz dwudziestu trzech aktów prawnych dotyczących zakresu problemowego pracy. Nader bogata jest warstwa ilustracyjna pracy, składa się na nią czterdzieści siedem przejrzyste sporządzonych rysunków poglądowych (schematy działań, graficzne zobrazowania działania systemów i urzędzeń, emblematy instytucji i organizacji ratowniczych) oraz pięć tabel. Książka ta, jako niezwykle przydatne kompendium wiedzy, stanowić powinna lekturę obowiązkową funkcjonariuszy służb (policja, PSP, OSP), służb ratowniczych (WOPR, GOPR etc.) i obrony cywilnej (OC) oraz pracowników administracji państwowej i samorządowej odpowiedzialnych za zarządzanie kryzysowe. Powinna być również lekturą zalecaną dla studentów kierunków i specjalności związanych z bezpieczeństwem oraz ratownictwem. Warto, by sięgali do niej również nauczyciele przedmiotu realizowanego w szkołach średnich (edukacja dla bezpieczeństwa) oraz – czy raczej: przede wszystkim – wykładowcy akademicki prowadzący zajęcia z zakresu ratownictwa i zarządzania kryzysowego.

